

Tauw

Kostentoedelingsonderzoek 2020

**Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier**

19 juni 2019

Verantwoording

Titel	Kostentoedelingsonderzoek 2020 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Opdrachtgever	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Projectleider	Xander Tekelenburg
Auteur(s)	Koort Verveld
Tweede lezer	Xander Tekelenburg en Rienco Groenewold
Projectnummer	1270800
Aantal pagina's	23
Datum	19 juni 2019
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 911
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ingezetenen.....	5
2.1	Wettelijk kader.....	5
2.2	Berekening ingezetenaandeel.....	5
3	Berekening waardeverhouding watersysteemheffing.....	6
3.1	Waardebepaling	6
3.2	Oppervlaktebepaling	8
3.3	Waardeverhouding watersysteemheffing.....	10
4	Categorale kostentoedeling watersysteemheffing.....	11
5	Berekening waardeverhouding wegenheffing	12
5.1	Systematiek.....	12
5.2	Methode	12
5.3	Resultaten waardeverhouding wegenheffing	15
5.3.1	Weglengtes	15
5.3.2	Oppervlakte wegen	15
5.3.3	Economische waarde wegen	16
6	Categorale kostentoedeling wegenheffing	17
7	Verkenning tarieven 2020	20
7.1	Verkenning tarieven watersysteemheffing	20
7.2	Verkenning tarieven wegenheffing.....	20
8	Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf	21
8.1	Vergelijking.....	21
8.2	Oppervlakte wegen in een kostentoedeling	21
8.3	Oppervlakte wegen in een watersysteemheffing	22
8.4	Conclusie	22

Bijlage 1	Overzicht gebruikte referentiegegevens
-----------	--

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (hierna: HHNK) is aan Tauw gevraagd de meest recent berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waardegegevens en actuele oppervlakten.

Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaren te herzien. De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2018. Om deze reden is het niet per se noodzakelijk om in 2020 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen. Omdat de markt volop in beweging is, heeft het bestuur de wens uitgesproken om een nieuw kostentoedelingsonderzoek uit te voeren. Op basis van deze resultaten kan worden besloten of het noodzakelijk is om een nieuwe kostentoedelingsverordening voor 2020 vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2018: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2018
- 2019: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2019. Voor de wegenheffing is rekening gehouden met de nieuwe afbakening wegen, met als peildatum 1 januari 2019, exclusief Niedorp. Aanleiding hiervoor is de overdracht van de wegbeheerstaken van HHNK, die binnen de voormalige gemeente Niedorp vallen, welke worden overgedragen aan de gemeente Hollands Kroon

De gehanteerde methoden worden door Tauw voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint in hoofdstuk 2 met de berekening van het ingezetenaandeel. Daarna volgt een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt de categorale kostentoedeling gepresenteerd van de watersysteemheffing. Hoofdstuk 5 beschrijft de methodiek en de herziening van de waarde en oppervlak van wegen binnen het beheersgebied van HHNK. In hoofdstuk 6 wordt de categorale kostentoedeling gepresenteerd van de wegenheffing. Vervolgens wordt in hoofdstuk 7 een verkenning naar de nieuwe tarieven gedaan. In hoofdstuk 8 wordt een toelichting gegeven over het verschil tussen het areaal wegen in een kostentoedelingsonderzoek en het areaal wegen waarover belasting wordt geheven.

2 Ingezetenen

Binnen de watersysteemheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een solidariteitsdeel en een profijtdeel. Het solidariteitsdeel wordt opgebracht door de ingezetenen in het waterschapsgebied. Het profijtdeel wordt toebedeeld aan de eigenaren van onroerende zaken op basis van de waardeverhouding. Een kostentoedeling start met het vaststellen van het ingezetenenaandeel.

2.1 Wettelijk kader

Vanuit het oogpunt van belang-betaling wordt het ingezetenenaandeel in de kosten van de watersysteemheffing gekoppeld aan de gemiddelde inwonerdichtheid (aantal inwoners per km²).

In artikel 120 van de Waterschapswet is vastgelegd dat:

- a. Het ingezetenenaandeel minimaal 20 % en maximaal 30 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² niet meer bedraagt dan 500
- b. Het ingezetenenaandeel minimaal 31 % en maximaal 40 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 500 maar niet meer bedraagt dan 1.000
- c. Het ingezetenenaandeel minimaal 41 % en maximaal 50 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 1.000

Het Algemeen Bestuur kan, op grond van artikel 120.3 van de Waterschapswet de genoemde maximale percentages in bijzondere omstandigheden verhogen tot 40 %, 50 % respectievelijk 60 %. De wetgever heeft hierbij, zo blijkt uit de toelichting op de modelkostentoedelingsverordening, gedacht aan waterschappen met een relatief groot aandeel natuurterreinen (bijvoorbeeld meer dan 25 % van het beheersgebied) en aan waterschappen met een zeer grote inwonerdichtheid (meer dan 1.250 inwoners per km²). Door het bestuur kunnen ook andere argumenten worden gehanteerd om af te wijken van de genoemde maximale percentages.

2.2 Berekening ingezetenenaandeel

De gemiddelde inwonerdichtheid¹ van het beheersgebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt geschat op 588 inwoners per km². Hiermee kom je in de categorie 31 % tot 40 % terecht. In de laatste kostentoedelingsverordening is door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bestuurlijk vastgesteld dat het ingezetenenaandeel 37 % bedraagt. Om deze reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van een ingezetenenpercentage van 37 % bij de berekening van de categorale waardeverhouding (zie hoofdstuk 4) en de verkenning van de tarieven (zie paragraaf 7.1).

¹ Bron: laatste kostentoedelingsonderzoek 2018: 1.157.425 inwoners voor HHNK

3 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek wordt vervolgd met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

3.1 Waardebepaling

De waardeverhouding tussen de categorieën ongebouwd, natuur en gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt kunnen worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. De Taxatiewijzer is in opdracht van de Unie van Waterschappen ontwikkeld met als doel de waarde van (spoor)wegen transparant en op uniforme wijze te berekenen. In tabel 3.1 is de waarde per belangencategorie (per ha) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen is de Taxatiewijzer met peildatum 1 januari 2018 als uitgangspunt genomen.² De resultaten uit de Taxatiewijzer zijn toegespitst op de situatie binnen het beheersgebied van het hoogheemraadschap waarbij rekening wordt gehouden met regionale kenmerken (type wegen) en waterschapsspecifieke kenmerken (grote kunstwerken)³.

Vervolgens is deze taxatiewijzer geactualiseerd naar peildatum 1 januari 2019 op basis van voor de weg- en waterbouw gehanteerde indexpercentages.⁴ De waardestijging voor wegen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2019 bedraagt gemiddeld 2,1 % en voor spoorwegen 9,8 %.⁵ De verandering is te verklaren door de stijging van arbeid en specifieke grondstofprijzen voor wegen en spoorwegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor het bepalen van de agrarische grondprijzen zijn de verhandelde percelen op de volgende kenmerken geselecteerd:

- Koper heeft een landbouwbedrijf
- Grasland, bouwland, snijmaïs
- Soort overdracht is koop-verkoop
- Zakelijk recht is volle eigendom
- Geen opstallen

² Kenmerk: Model Taxatiewijzer- K001-1262738MD-V01. In opdracht voor de Unie van Waterschappen.

³ Voor meer informatie over de uitgangspunten van de Taxatiewijzer wordt verwezen naar de rapportage met kenmerk: R001-1262738MTV-V01-nda-NL

⁴ Indexatie naar prijspeil 1-1-19, volgens gegevens prijsindex Grond- Weg- en Waterbouw: <https://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?PA=82261NED>

⁵ Deze forse stijging wordt naast de stijging in arbeid en grondstofprijzen ook deels verklaard doordat in het vorige kostentoedelingsonderzoek uit is gegaan van een foutieve verhouding van spoorwegen met bovenleidingen en zonder bovenleidingen. Dit heeft toen geresulteerd in een onderschatting van de waarde. In de meest recente taxatiewijzer is dit voor HHNK gecorrigeerd.

- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht
- Geen familierelatie
- Oppervlak perceel groter dan 0,25 ha
- De koopsom is groter dan 1 euro

Verhandelde percelen met extreem hoge en lage prijzen zijn volgens een statistische methodiek uitgesloten. Het Kadaster geeft aan dat zij landelijk vaste statistische uitsluitingscriteria hanteren voor verhandelde percelen met extreem hoge of lage prijzen. Dit betreft een koopsom < EUR 10.000,00/ha en > EUR 105.000,00/ha. Deze uitsluitingscriteria zijn bedoeld om niet-representatieve transacties uit te sluiten.

De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2018 en 2019 gedaald met 3,8 %. De daling ten opzichte van 2018 van agrarische gronden is het gevolg van een vrij grote graslandtransactie met een forse lagere grondprijs in het derde en vierde kwartaal van 2018 in Westelijk Holland.⁶ Daarnaast is er nog steeds sprake van schaarste van agrarische gronden: het areaal is beperkt en de vraag groot. De vraag naar grond komt zowel van binnen de landbouw als van buiten de agrarische sector. De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel.⁷ De grondprijs binnen het beheergebied varieert van circa 53.000 EUR/ha op Texel tot 72.000 EUR/ha in de omgeving van West-Friesland. Om tot een realistische waarde te komen zijn de opgevraagde waarden gewogen ten opzichte van het landoppervlak dat ze bestrijken. Hieruit komt een gemiddelde agrarische grondprijs van 60.212 EUR/ha voor het beheergebied van HHNK.

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het hoogheemraadschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde bepaald op basis van www.bouwkavelsonline.nl⁸. De informatie van deze website wordt dan gecorrigeerd voor verschillen in waarde tussen woonkavels en bedrijventerreinen. De waarde per hectare komt uit op 1.900.000 EUR per hectare. Deze waarde is geverifieerd met de omliggende gebieden en is representatief voor deze regio. De waardeverhoging van bouwpercelen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2019 bedraagt gemiddeld 11,8 %.

Waarde natuur

De waarde van de categorie natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

⁶ <https://asrealestate.nl/landelijk-vastgoed/grondprijzen/west-nederland> geraadpleegd mei 2019

⁷ <https://www.agriholland.nl/dossiers/landbouwgrond/home.html> en

<https://www.boerderij.nl/landbouwgrond/grondprijzen/>

⁸ Bouwkavelsonline is landelijk de best beschikbare bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg.

Waarde gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is verstrekt door HHNK met peildatum 1 januari 2019. De waarde is met 11,2 % gestegen ten opzichte van 2018. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis. Dit herstel was in het vorige kostentoedeling ook terug te zien. De waardeverhoging volgt namelijk de marktontwikkelingen⁹ met een zekere vertraging.

Tabel 3.1 Waarde per belangencategorie, inclusief dienstbaarheden

	Categorie		2018	2019
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	2.642.000	2.698.627
A1.2	Hoofd en regionale wegen	(EUR per ha)	1.410.000	1.439.477
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	2.076.000	2.119.900
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.693.000	1.728.841
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	62.577	60.216
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	14.014.000	15.383.502
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.700.000	1.900.000
B	Natuur	(EUR per ha)	12.515	12.043
C	Gebouwd (totaal in EUR)	(totaal in EUR)	146.421.446.000	162.843.425.477

3.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar de peildatum 1 januari 2019. In deze oppervlaktebepaling is de nieuwe afbakening van de categorie natuur verwerkt. Tabel 3.2 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de oppervlaktebepaling van (spoor)wegen is gebruik gemaakt van de meest recente Top10NL en CBS bestand bodemgebruik. Het oppervlakte autosnelwegen stijgt met 0,5 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. Hoofd en regionale wegen stijgt met 0,9 % en lokale wegen + bebouwde kom stijgt met 1,2 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. Het areaal overige verharde wegen daalt met 0,5 %. Het oppervlak spoorwegen neemt met 1,7 % af. Naast de (spoor)wegenontwikkeling, worden deze lichte verschuivingen verklaard door een voortdurende ontwikkeling van de gebruikte bronbestanden.

Oppervlakte natuur

Het oppervlak natuur in de waardeverhouding is gebaseerd op afbakening categorie natuur die Tauw heeft uitgevoerd voor het Hoogheemraadschap.¹⁰ Het areaal natuur is afgenomen met 8,1 %.

⁹ Bron: CBS

¹⁰ Tauw BV, Validatierapport TDK levering 2019 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, kenmerk: N001-1268211SAH-V01-srb-NL, datum: 21 maart 2019

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde van bouwpercelen kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan (planfase) maar nog niet heeft plaats gevonden (realisatiefase) is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. De ontwikkeling van nieuwe bouwobjecten wordt op een gelijkwaardig niveau als 2018 geschat. Bij gebrek aan nieuwe betrouwbare informatie wordt aangenomen dat het oppervlak ten opzichte van 2018 niet is veranderd.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald als restcategorie door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het Hoogheemraadschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en daarvoor dezelfde waarde wordt gehanteerd als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarisch en overige gronden is gestegen met 1,3 %. Deze stijging wordt verklaard door een afname in het areaal natuur en weer deels gecompenseerd door een lichte toename in het areaal gebouwd.

Oppervlakte gebouwd

Het oppervlak gebouwd volgt rechtstreeks uit een actuele opgave van de WOZ met peildatum 1 januari 2019 uit het belastingstelsel van HHNK. Het gebruik van deze bron is voorgeschreven door de Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). Het oppervlak gebouwd is gestegen tussen 2018 en 2019 met 3,1 %. Dit wordt deels verklaard door ontwikkelingen van nieuwe woningen en bedrijfspanden (bebouwing) en verandering in objectafbakeningsregels.

De objectafbakeningsregels zijn gewijzigd. Als gevolg hiervan is een aantal objecten van karakter veranderd.¹¹ De betreffende objecten worden sinds dat moment in hun geheel als gebouwde objecten aangemerkt. Tot het moment van de wetswijziging kwalificeerden deze objecten als deels een gebouwd en deels een ongebouwd object. Objecten waarvoor dit geldt zijn onder andere sportvelden waarop een gebouwd object staat, militaire oefenterreinen met kazernes, begraafplaatsen, maneges en golfbanen. Mede dankzij een strengere controle van de waarderingkamer en doordat steeds betere objectafbakeningen en taxaties worden afgeleverd door gemeentes ontstaat een extra toename van het oppervlak gebouwd.

¹¹ Brief Unie van Waterschappen (AFNAME AREAAL ONGEBOUWD (d.d. 9-11-2017 WM 17-90A EN B))

Tabel 3.2 Oppervlakte per belangencategorie(ha), inclusief dienstbaarheden

	Categorie	2018	2019
A1.1	Autosnelwegen	975	980
A1.2	Hoofd en regionale wegen	5.075	5.122
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	7.128	7.215
A1.4	Overige verharde wegen	1.528	1.520
A2	Agrarische en overige gronden	115.379	116.856
A3	Openbare spoorwegen	484	476
A4	Bouwpercelen	1.947	1.947
B	Natuur	32.126	29.536
C	Gebouwd	32.050	33.040
	Totaal	196.692	196.692

3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 3.3 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

Tabel 3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering¹²

2. bepalen waarden		<i>Unie van Waterschappen</i>		veroudering	heffingsgebied		waarde verh.
watersysteemheffing	<i>opvl in ha</i>	<i>waarde per ha</i>	<i>totale waarde</i>		<i>totale waarde</i>	<i>verh.</i>	
A1.1	autosnelwegen	980	€ 2.698.626,99	75%	€ 1.983.490.836		
A1.2	hoofd- en regionale wegen	5.122	€ 1.439.477,41	75%	€ 5.529.320.628		
A1.3	lokale wegen + beb.kom	7.215	€ 2.119.900,45	75%	€ 11.471.311.332		
A1.4	overige verharde wegen	1.520	€ 1.728.840,68	75%	€ 1.970.878.372		
A1	openbare landwegen	14.837			€ 20.955.001.167		
A2	agrarische en overige gronden	116.856	€ 60.216,00		€ 7.036.624.982		
A3	openbare spoorwegen	476	€ 15.383.502,00	75%	€ 5.491.910.214		
A4	bouwpercelen	1.947	€ 1.900.000,00		€ 3.699.300.000		
	ongebouwd ex landwegen	119.279	0 € 60.216		€ -		
A	ongebouwd	134.116			€ 37.182.836.363		18,6%
B	natuur	29.536	€ 12.043,20		€ 355.707.955		0,2%
					€ -		
					€ 162.843.425.477		
C	gebouwd	€ 162.843.425.477			€ 162.843.425.477		81,3%
					€ -		
D	ingezetenen	<i>Inwoners</i>	<i>inw. per km2</i>	totaal	€ 200.381.969.796		100%
		1.157.425	588				

¹² Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75% procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008).

Tabel 3.4 Vergelijking waardeverhouding in %

Categorie	2018			2019		
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR
A Ongebouwd	19,67 %	132.516	35.954.701	18,56%	134.116	37.182.836
A1 wegen/spoor	13,91 %	15.190	25.424.754	13,20%	15.313	26.446.911
A3 agrarisch/ov	3,95 %	115.379	7.220.047	3,51%	116.856	7.036.625
A4 bouwpercelen	1,81 %	1.947	3.309.900	1,85%	1.947	3.699.300
B Natuur	0,22 %	32.126	402.070	0,18%	29.536	355.708
C Gebouwd	80,11 %	32.050	146.421.446	81,27%	33.040	162.843.425
Totaal	100,00 %	196.692	182.778.216	100,00%	196.692	200.381.970

In tabel 3.4 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2019).

Het aandeel in de totale waarde van de categorie ongebouwd is gestegen met 3,4 %. De totale waarde van gebouwd stijgt met 11,2 % en de totale waarde natuur daalt met 11,5 %. Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het ongebouwd (was 19,7 procentpunt en wordt 18,6 procentpunt) naar het gebouwd (was 80,1 procentpunt en wordt 81,3 procentpunt). Het aandeel natuur is, afgerond op 1 decimaal, onveranderd (blijft 0,2 procentpunt).

Deze verschuiving is voor een groot deel het gevolg van een stijging van de waarde van Gebouwd door het doorzetten van de stijging in de huizenprijzen. De verschuiving wordt deels door de waardestijging van Ongebouwd gecompenseerd door de stijging van de waarde bij spoorwegen, wegen en bouwpercelen. Tevens heeft de waardedaling van landbouwgronden gevolgen voor de waardeverschuiving. Hoewel het aandeel oppervlakte Natuur flink afneemt, is de invloed op de totale waardeverhouding beperkt.

4 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriele kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 4.1 is de categoriele kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het ingezetenaandeel van 37 %.

Het aandeel gebouwd stijgt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,7 procentpunt. Het aandeel ongebouwd daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,7 procentpunt. Het aandeel natuur blijft onveranderd (0,1 %).

Tabel 4.1 Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %

Categorie	2018	2019
Ingezetenen	37,0 %	37,0%
Gebouwd	50,5 %	51,2%
Ongebouwd	12,4 %	11,7%
Natuur	0,1 %	0,1%

5 Berekening waardeverhouding wegenheffing

5.1 Systematiek

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is één van de waterschappen in ons land die -voor een deel van haar werkgebied- belast is met een wegbeheerstaak, naast de taken op het gebied van waterkering en waterhuishouding. Naast inspanningen voor het in goede staat brengen en houden van de wegen en fietspaden in haar beheersgebied wordt het waterschap voor een financieel probleem gesteld. De vanuit de algemene overheden beschikbaar gestelde gelden voor het wegbeheer zijn namelijk ontoereikend voor het handhaven van een voldoende kwaliteitsniveau. Het tekort dient door het waterschap te worden aangevuld, en wel door een heffing op de belastingcategorieën. De heffing vindt hoofdzakelijk plaats in de vorm van een wegenheffing, wat wordt aangevuld met de watersysteemheffing.

De methodiek voor de verdeling over de belastingcategorieën van de wegenheffing is in 2016 door het waterschap herzien.¹³ Hierbij is aansluiting gezocht bij de Taxatiewijzer en de gedachtegang achter de Tariefdifferentiatie Wegen (en daarmee aansluitend bij de bronnen voor de watersysteemheffing).

5.2 Methode

De methodiek van kostentoedeling die wordt toegepast wordt door de provincie in het reglement van het waterschap vastgelegd.¹⁴ In dit reglement wordt onderscheid gemaakt in:

- De kosten die samenhangen met de algemene verkeersfunctie worden toegedeeld aan de categorie van ingezetenen (hierna gebiedsontsluitingswegen)
- De kosten die samenhangen met de ontsluitingsfunctie van de wegen worden toegedeeld aan de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur (hierna erfontsluitingswegen)

De toedeling van het kostendeel per categorie wordt bepaald op basis van de waarde van de onroerende zaken in het economische verkeer. Om tot een categorale verdeling te komen is het van belang om een onderscheid te maken in wegen die enkel bedoeld zijn als gebiedsontsluitingsweg en wegen die een gemengde functie dienen.

De verhouding tussen bovengenoemde bepaalt de procentuele bijdrage die ingezetenen of eigenaren moeten leveren aan de wegenheffing.

Voor gebiedsontsluitingswegen kan beargumenteerd worden dat deze een algemeen belang dienen waardoor de waarde van deze wegen wordt omgeslagen over de ingezetenen.

¹³ Tauw 2016: Actualiseren Methodiek Wegenheffing, kenmerk: R001-1236441XWT-mdg-V02-NL

¹⁴ Reglement van bestuur voor het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ([link](#))

Erfontsluitingswegen wordt omgeslagen over de eigenaren volgens het profijtbeginsel: 'de gebruiker betaalt'. Een groot deel van de wegen heeft echter een gemengde functie (gebiedsontsluitingsweg en erfontsluitingswegen). Voor deze wegen wordt bepaald wat een 'redelijke voorziening voor het bestemmingsverkeer" is.

Uit de data die geleverd wordt uit het wegenbeheersysteem van HHNK en de Top10NL wordt een classificatie gemaakt van wegen die vallen onder gebiedsontsluitingswegen en wegen met een gemengde functie. Voor beide groepen wordt het oppervlak berekend die aansluit bij de waarde systematiek van de taxatiewijzer. De taxatiewijzer geeft aan de hand van een groot aantal typische kenmerken een goede schatting van de waarde per oppervlakte-eenheid (waarde per ha), van de openbare landwegen zoals die in het Waterschapsbesluit worden onderscheiden.

De waarde van de weg is afhankelijk van de bodemsoort en het type weg, conform de indeling van de taxatiewijzer welke aansluit bij de gegevens uit Top10NL. Om tot een betrouwbare waarde van de wegen voor HHNK te komen moet de taxatiewijzer worden aangepast naar een wegemix die correspondeert met het type wegen die onder de wegbeheertaak van HHNK vallen.

De totale waarde is het product van de berekende oppervlakte en de waarde per ha die volgt uit de taxatiewijzer. De verhouding tussen de totale waarde van de gebiedsontsluitingswegen, en de uitsplitsing van de totale waarde van de wegen met een gemengde functie in de redelijke voorziening en het deel wat aan de gebiedsontsluiting bijdraagt bepaalt de categorale verhouding in de wegenheffing die wordt omgeslagen over ingezetenen en eigenaren.

De volgende stappen zijn in de nieuwe systematiek doorlopen:

- 1) Verzamelen van de benodigde weggegevens
 - Uit het beheerpakket van HHNK ontvangen we de weggegevens (aslijnen, wegclassificering CROW, bodemsoort en of het gaat om een dijkweg of niet)
 - Vanuit de Top10NL het wegenareaal van HHNK geselecteerd (vlakken, wegclassificering Taxatiewijzer)
- 2) Samenvoegen van de weggegevens HHNK en Top10NL
 - De gegevens van HHNK worden gekoppeld aan de areaal en wegclassificatie gegevens van top10NL
 - Op basis van deze gegevens wordt een uitsplitsing gemaakt in wegen met een gebiedsontsluitingsfunctie (GOW) en met een gemengde functie (overig) en vrij liggende fietspaden (VP). Dijkwegen worden niet meegenomen in de berekening. Dijkwegen worden namelijk bekostigd via de watersysteemheffing. Vrij liggende fietspaden dienen ook een algemeen belang en de waarde wordt net als bij GOW wegen omgeslagen over de ingezetenen
 - Uiteindelijk worden de wegen ingedeeld conform de taxatiewijzer en krijgen ze een bodemclassificatie op basis van de gegevens van HHNK

- 3) Oppervlakte wegen berekenen
 - Het areaal wegen dat uit Top10NL volgt (enkel het verharde oppervlak) wordt per type weg vermenigvuldigd met een landelijk geaccepteerde dienstbaarheid factor (bermen en sloten). Deze dienstbaarheidsfactor wordt eerst aangepast naar de wegemix van HHNK waarbij gebruik wordt gemaakt van principedwarsprofielen conform de Taxatiewijzer
 - Het areaal en de dienstbaarheid factor voor een 'redelijke voorziening voor het bestemmingsverkeer' wordt berekend aan de hand van de minimale eisen afgeleid uit het rapport van de WUR (2014)¹⁵. Het standaard profiel van een redelijke voorziening is 3 meter met een dienstbaarheid van 2,5 m aan beide zijden

- 4) Economische waarde op basis van de Taxatiewijzer berekenen
 - Op basis van de Taxatiewijzer wordt de economische waarde per ha voor de verschillende categorieën wegen berekend waarbij onderscheid wordt gemaakt voor wegen op veen, klei en zand. Het is niet mogelijk om de landelijke gemiddelde waarde per ha te gebruiken voor deze berekening. Om tot een betrouwbare waarde van de wegen voor HHNK te komen is de Taxatiewijzer aangepast naar een wegemix die correspondeert met het type wegen die onder de wegbeheertaak van HHNK vallen. Zo worden onder andere snelwegen en wegen binnen de bebouwde kom niet meegenomen in de waardebepaling van de wegen voor HHNK omdat het waterschap deze wegen ook niet beheert
 - De economische waarde per ha voor de 'redelijke voorziening' komt ongeveer overeen met de waarde van een Erftoegangsweg type II, deze waarde is overgenomen als waarde per ha voor de redelijke voorziening
 - De totale waarde is het product van de berekende oppervlakte en de waarde per ha die volgt uit de taxatiewijzer
 - De categorale waardeverhouding wordt berekend op basis van de verhouding tussen de totale waarde van gebiedsontsluitingswegen, vrij liggende fietspaden en wegen met een gemengde functie. Van de wegen met een gemengde functie wordt de relatieve waarde van de redelijke voorziening omgeslagen over de eigenaren (gebouwd, ongebouwd en natuur). Conform de waardeverhouding van de watersysteemheffing (zie rapport van het vorige kostentoedelingsonderzoek¹⁶). De rest van de relatieve waarde wordt omgeslagen over de ingezetenen

In de volgende paragraaf worden de resultaten gepresenteerd en worden de verschillen ten opzichte van de vigerende kostentoedeling gepresenteerd.

¹⁵ Kostentoedeling wegenbeheer 2014' van de Wageningen University & Research (registratienummer 13.27018).

¹⁶ Tauw 2018: Kostentoedelingsonderzoek 2019 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, kenmerk: R001-1260813XWT-kmi-V04NL

5.3 Resultaten waardeverhouding wegenheffing

5.3.1 Weglengtes

Uit het wegenbeheersysteem van HHNK worden weglengtes en ondergrondgegevens geleverd. In Tabel 5.1 zijn de weglengtes van 1 januari 2018 en 1 januari 2019 exclusief Niedorp weergegeven ter vergelijking.

Tabel 5.1 Weglengtes 2018 en 2019 conform wegenbeheerpakket van HHNK

Type weg	2018	2019
Dijkwegen (verder buiten beschouwing gelaten)	373 km	338 km
Gebiedsontsluitingswegen	21 km	16 km
Vrij liggende Fietspaden	66 km	60 km
Gemengd verkeer	685 km	628 km
Totaal	1145 km	1041 km

De data komt uit het beheersysteem van HHNK. De afname van wegen wordt verklaard doordat er overdracht van wegbeheertaken heeft plaatsgevonden naar gemeentes en door wijzigingen en verfijningen in het beheerssysteem.

5.3.2 Oppervlakte wegen

In Tabel 5.2 worden de totale oppervlakten weergegeven van de wegen met bijbehorende dienstbaarheidsfactor op basis van de basisgegevens uit 2018 (Tabel 5.1). De dienstbaarheidsfactor wordt specifiek voor de wegen van HHNK berekend op basis van de wegenmix en standaard dwarsprofielen.

Tabel 5.2 Oppervlakte wegen onderverdeeld in klei, veen en zand met bijbehorenden dienstbaarheidfactor met basisgegevens uit 2019 exclusief Niedorp

2019	Dienstbaar- heidfactor	Verhard oppervlakte op Veen (ha)	Verhard oppervlakte op Klei (ha)	Verhard oppervlakte op Zand (ha)	Totaal oppervlakte Veen (ha)	Totaal oppervlakte Klei (ha)	
Algemene verkeersfunctie							
Hoofd en regionale wegen	2,88	2	14	-	6	40	-
Fiets- en voetpaden							
Overige wegen	1,00	30	17	-	30	17	-
Gemengde verkeersfunctie							
Hoofd- en regionale wegen	2,88	36	188	-	103	542	-
Lokale wegen en BiBeKo	2,21	154	341	-	340	753	-
Overige wegen	1,00	1	3	-	1	3	-

Op basis van de uitgangspunten die in stap 3 van de methodiek (hoofdstuk 5.2) wordt het oppervlakte van wegen berekend met een gemengde functie dat aan een redelijke voorziening wordt toebedeeld. De resultaten worden gepresenteerd in tabel 5.3.

Tabel 5.3 Oppervlakte wegen in hectare (inclusief dienstbaarheden) met een gemengde functie toebedeeld naar redelijke voorziening en doorgaand verkeer

In hectare	2018	2019
Oppervlakte redelijke voorziening	1.269	1.134
Oppervlakte doorgaand verkeer	659	609
Totaal	1.928	1.743

5.3.3 Economische waarde wegen

Aan de hand van de taxatiewijzer is de waarde per ha (peildatum 1 januari 2019) van wegen die vallen onder het beheersgebied van HHNK berekend (Tabel 5.4).

Tabel 5.4 Vervangingswaarde per type ondergrond op basis van een aangepaste Taxatiewijzer en geïndexeerd met GWW cijfers van het CBS (peildatum: 1 januari 2019) voor HHNK €/ha

Wegtype	100 % Veen	100 % Klei	100 % Zand
Hoofdwegen en regionale wegen	€ 1.497.000	€ 1.329.000	€ 1.239.000
Lokale wegen	€ 1.490.000	€ 1.363.000	€ 1.319.000
Overige verharde wegen	€ 3.047.000	€ 2.637.000	€ 2.368.000
Redelijke voorziening	€ 1.368.000	€ 1.255.000	€ 1.242.000

De waarden per ha liggen over het algemeen niet ver uit elkaar. Dit komt omdat de type wegen die onder het beheersgebied van HHNK vallen niet veel van elkaar verschillen. Enige uitzondering is de categorie 'Overige verharde wegen'. Dit zijn de vrij liggende fietspaden en zijn relatief duur omdat fietspaden geen dienstbaarheidsfactor hebben en de waarde per ha alleen afhankelijk is van de (relatief dure) verharding. Door het ontbreken van een dienstbaarheidsfactor is het oppervlak relatief lager.

6 Categoriele kostentoedeling wegenheffing

Op basis van de waarde per ha en de oppervlakte aan wegen wordt uiteindelijk de totale vervangingswaarde berekend van de wegen binnen het beheersgebied van HHNK. De totale waarden voor de categorie wegen, onderverdeeld in de verschillende belangen categorieën, wordt gepresenteerd in Tabel 6.1.

Tabel 6.1 Overzicht totale economische waarde met onderverdeling naar diverse belangencategorieën op basis van de nieuwe methodiek met de basisgetallen uit 2019

Alle wegen		Categorie	Totale waarde	(%)
Wegen met algemene verkeersfunctie		Ingezetenen	€ 63.162,00	2,41%
Fiets- en voetpaden		Ingezetenen	€ 135.691,00	5,18%
Wegen met gemengde functie	doorgaand verkeer	Ingezetenen	€ 960.689,00	36,70%
Wegen met gemengde functie	redelijke voorziening	Eigenaren	€ 1.458.624,00	55,71%
Totaal wegen			€ 2.618.346,00	100,00%

De categorale waardeverhouding wordt berekend op basis van de verhouding tussen de totale waarde van gebiedsontsluitingswegen, vrij liggende fietspaden en wegen met een gemengde functie. Van de wegen met een gemengde functie wordt de relatieve waarde van de redelijke voorziening omgeslagen over de eigenaren (gebouwd, ongebouwd en natuur). De rest van de relatieve waarde wordt omgeslagen over de ingezetenen.

Tabel 6.2 Waardeverhouding waarbij de resultaten van 2018 worden vergeleken met 2019.

Categorale waardeverhouding	2018	2019
Ingezetenen	44,6 %	44,3 %
Eigenaren	55,4 %	55,7 %

Op basis van de geactualiseerde gegevens uit 2018 stijgt het eigenaren percentage met 0,3 procentpunt en daalt de ingezetenen percentage met 0,3 procentpunt ten opzichte van 2018.

De categorale kostentoedeling komt tot stand door het ingezetenenpercentage van 44,3 % als vast uitgangspunt te nemen en de rest van de categorieën procentueel te verdelen volgens de methodiek van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing (zie hoofdstuk 3).

In **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** is de waardeverhouding berekend voor het taakgebied van wegen van het Hoogheemraadschap.

Tabel 6.3 Waardeverhouding wegenheffing prijspeil 1 januari 2019 en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering¹⁷

2. bepalen waarden		Unie van Waterschappen		veroudering	heffingsgebied totale waarde	waarde verh.
wegenheffing categorie	opvl in ha	waarde per ha				
A1.1 autosnelwegen	388	2.698.627	75%	€	784.288.468	
A1.2 hoofd- en regionale wegen	2.353	1.439.477	75%	€	2.540.209.799	
A1.3 lokale wegen + beb.kom	2.700	2.119.900	75%	€	4.292.798.419	
A1.4 overige verharde wegen	533	1.728.841	75%	€	691.104.061	
A1 openbare landwegen	5.973			€	8.308.400.747	
A2 agrarische en overige gronden	50.782	60.216		€	3.057.910.682	
A3 openbare spoorwegen	209	15.383.502	75%	€	2.411.363.939	
A4 bouwpercelen	572	1.900.000		€	1.086.800.000	
	0	60.216		€	-	
ongebouwd ex landwegen	51.563			€	6.556.074.620	
A ongebouwd	57.537			€	14.864.475.367	20,2%
B natuur	8.468	12.043		€	101.981.818	0,1%
				€	-	
				€	58.683.981.315	
C gebouwd	€ 58.683.981.315			€	58.683.981.315	79,7%
				totaal €	73.650.438.500	100%

¹⁷ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75 % procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008).

Tabel 6.3 Vergelijking waardeverhouding wegenheffing in %

Categorie	2018			2019		
	%	ha	kEUR	%	ha	kEUR
Ongebouwd	21,72 %	62.578	15.180.614	20,18 %	57.537	14.864.475
<i>wegen/spoor</i>	15,31 %	6.468	10.700.039	14,55 %	6.182	10.719.765
<i>agrarisch/ov</i>	4,97 %	55.518	3.474.175	4,15 %	50.782	3.057.911
<i>bouwpercelen</i>	1,44 %	592	1.006.400	1,48 %	572	1.086.800
Natuur	0,18 %	9.916	124.103	0,14 %	8.468	101.982
Gebouwd	78,11 %	13.492	54.599.892	79,68 %	13.678	58.683.981
Totaal	100,00 %	85.986	69.904.609	100,00 %	79.683	73.650.438

In Tabel 6.3 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de berekening 2019 excl. Niedorp. Met de overdracht van de wegentaak van het beheersgebied van de gemeente Niedorp zijn de verschillen ten opzichte van 2018 en 2019 beperkt.

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de wegenheffing, wordt de categorale kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

Tabel 6.4 Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %

Categorie	2018	2019
Ingezetenen	44,8 %	44,3 %
Gebouwd	43,1 %	44,4 %
Ongebouwd	12,0 %	11,2 %
Natuur	0,1 %	0,1 %

De verschuivingen in waarde en oppervlakte tussen 2018 en 2019 van de categorieën leiden tot een afname van het aandeel ingezetenen met 0,5 procentpunt. Hierdoor stijgt het aandeel gebouwd met 1,3 procentpunt, het aandeel ongebouwd daalt met 0,8 procentpunt en het aandeel natuur blijft onveranderd.

7 Verkenning tarieven 2020

7.1 Verkenning tarieven watersysteemheffing

Op basis van de begroting 2019 worden in Tabel 7.1 de theoretische tarieven voor 2020 weergegeven, gebaseerd op de nieuwe kostentoedeling en uitgaande van een ongewijzigd oppervlak, huidige tariefdifferentiaties (binnen-/buitendijks en wegen) en het huidige ingezetenenpercentage van 37 %.

Tabel 7.1 Verkenning tarieven 2020, op basis nieuwe kostentoedeling en met huidige tariefdifferentiaties, en ingezetenenpercentage van 37 %

Categorie	Heffingsmaatstaf	Eenheid	2019 (EUR)	2020 (EUR)	Mutatie (%)
Ingezetenen	461.799	Aantal ingezetenen	103,58	103,58	0%
Gebouwd - binnendijks (100 %)	€ 145.739.306.688	% WOZ waarde	0,04480	0,04542	1,4%
Gebouwd - buitendijks (25 %)	€ 36.434.826.672	% WOZ waarde	0,01120	0,01136	1,4%
Ongebouwd - binnendijks (100 %)	142.243 ha	ha	112,70	106,34	-5,6%
Ongebouwd - buitendijks (25 %)	35.561 ha	ha	28,18	26,59	-5,6%
Ongebouwd - wegen binnendijks (300 %)	426.729 ha	ha	338,10	319,02	-5,6%
Ongebouwd - wegen buitendijks (225 %)	320.046 ha	ha	253,58	239,27	-5,6%
Natuur (100%)	26.627 ha	ha	4,86	4,86	0,0%

De verandering van de tarieven is vergeleken met de begroting 2019. Hiermee wordt het effect getoond van een verandering van de categorale kostentoedeling op de huidige tarieven. Het tarief gebouwd stijgt met 1,4 % en het tarief van ongebouwd daalt met 5,6 %.

7.2 Verkenning tarieven wegenheffing

Op basis van de begroting 2019 worden in Tabel 7.1 de theoretische tarieven voor 2020 weergegeven, gebaseerd op de nieuwe kostentoedeling en uitgaande van een ongewijzigd oppervlak, huidige tariefdifferentiaties (binnen-/buitendijks en wegen) en het nieuwe ingezetenenpercentage van 44,3 %.

Tabel 7.2 Verkenning theoretische tarieven 2020, op basis nieuwe kostentoedeling en ingezetenenpercentage van 44,3%

Categorie	Heffingsmaatstaf	Eenheid	2018 (EUR)	2019 (EUR)	Mutatie (%)
Ingezetenen	179.347	Aantal ingezetenen	38,47	38,04	-1,1%
Gebouwd	€ 55.144.255.515	% WOZ waarde	0,01204	0,01240	3,0%
Ongebouwd	58.092 ha	ha	31,82	29,69	-6,7%
Natuur	7.394 ha	ha	2,09	2,09	0,0%

De verandering van de tarieven is vergeleken met de begroting 2019. Hiermee wordt het effect getoond van een verandering van de categorale kostentoedeling op de huidige tarieven. Doordat het ingezetenenpercentage voor wegen is gewijzigd met 1,1 % zijn de mutaties bij de wegenheffing relatief groter dan bij de watersysteemheffing. Het tarief gebouwd stijgt met 3,0 % en het tarief van ongebouwd daalt met 6,7 %.

8 Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf

In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven waarom de oppervlakte wegen verwerkt in een kostentoedeling afwijkt met de oppervlakte tariefdifferentiatie wegen voor de watersysteemheffing.

8.1 Vergelijking

In onderstaande tabel wordt het oppervlakte van wegen in dit Kostentoedelingsonderzoek vergeleken met het oppervlakte van wegen wat gebruikt wordt als heffingsmaatstaf voor de watersysteemheffing.

Tabel 8.1 Vergelijking oppervlakte wegen

Oppervlakte wegen in Kostentoedelingsonderzoek	14.837 ha
Oppervlakte wegen in TDK ¹⁸ afbakening voor de watersysteemheffing	5.973 ha

8.2 Oppervlakte wegen in een kostentoedeling

De verklaring van de oppervlakte wegen in een kostentoedeling begint bij de methodiek van de Taxatiewijzer. Dit is het landelijk vastgestelde rekenmodel waarmee de waarde per hectare van wegen en spoorwegen wordt bepaald.

In de Taxatiewijzer worden twee aspecten gecombineerd. In de eerste plaats is dit het opstellen van standaard ontwerpprofielen voor de in het Waterschapsbesluit onderscheiden typen openbare wegen. Vervolgens wordt, aan de hand van een groot aantal standaardeenheidsprijzen, van de weg de vervangingswaarde per ha berekend.

¹⁸ Tarief Differentiatie Kaart: De afbakening die wordt gebruikt voor het heffen van een gedifferentieerd tarief voor de watersysteemheffing.

De totale oppervlakte wegen in een kostentoedeling wordt bepaald aan de hand van de oppervlakte van de verharde wegen in de Top10NL. Deze oppervlakten worden geclassificeerd en vermenigvuldigd met zo genoemde vermenigvuldigingsfactoren. Deze vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de standaard ontwerpprofielen zoals deze in de Taxatiewijzer worden toegepast.

De berekende oppervlakte voor de kostentoedeling is een fictieve oppervlakte. Deze is in overeenstemming met de definitie van de waarde van de wegen per hectare in de taxatiewijzer maar heeft geen fysieke ligging. Hierdoor kan deze dan ook niet worden gebruikt voor de watersysteemheffing. De totale waarde van de wegen, oppervlakten vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingsfactoren en de waarde per hectare, is de reële economische waarde van de wegen in het beheergebied van het waterschap.

8.3 Oppervlakte wegen in een watersysteemheffing

Om de tariefdifferentiatie voor wegen te kunnen toepassen moet de ligging hiervan op perceelsniveau worden vastgelegd. Dit geldt voor de openbare en verharde wegen. Hier werden eerder ook dienstbaarheden onder geschaard.

De Hoge Raad heeft op 9 november 2018 (ECLI:NL:HR:2018:2079) uitspraak gedaan over de reikwijdte van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen bij de watersysteemheffing. De Hoge Raad oordeelt dat onverharde delen die dienstbaar zijn aan de (verkeersfunctie van de) verharde weg, niet onder de reikwijdte van deze tariefdifferentiatie vallen.

Als gevolg van dit arrest kan het waterschap alleen nog maar de verharde delen van wegen onder de tariefdifferentiatie brengen. Onverharde delen van wegen vallen daarmee dus niet onder de tariefdifferentiatie. De bermen vallen volgens de Hoge Raad wel onder het begrip openbare weg, maar enkel de verharde gedeelten van die bermen vallen onder de tariefdifferentiatie.

Naar aanleiding van deze uitspraak heeft Tauw in opdracht van HHNK een nieuwe afbakening wegen berekend op basis van de Top10NL waarbij geen onverharde dienstbaarheden worden meegerekend. Dit leidt tot een afname van de afbakening wegen waar een tariefdifferentiatie over mag worden geheven.

8.4 Conclusie

De oppervlakte wegen die wordt gebruikt voor een kostentoedelingsonderzoek is een andere oppervlakte dan dat wordt gebruikt voor de belastingheffing.

In een kostentoedelingsonderzoek is de totale vervangingswaarde van wegen afhankelijk van het oppervlak van wegen gekoppeld aan een theoretische dienstbaarheid. Deze theoretische dienstbaarheid is gekoppeld aan de waarde per hectare zoals toegepast in de Taxatiewijzer.

Voor de belastingheffing wordt ruimtelijk vastgesteld over welke percelen, bestaande enkel uit verharde openbare wegen (zonder dienstbaarheden), belasting met tariefdifferentiatie kan worden geheven. Dit leidt tot een afname van de heffingsmaatstaf voor de tariefdifferentiatie wegen.

Over het dienstbare (onverharde) gedeelte van de wegen wordt, in de meeste gevallen, voortaan het reguliere ongebouwde tarief geheven en dus ook niet meer apart afgebakend.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft dus geen gevolgen voor de reikwijdte van 'wegen' en 'spoorwegen' in het kader van de kostentoedeling. De wegen worden hier immers gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond, ongeacht of die grond verhard of onverhard is. De onverharde dienstbare grond van wegen kan niet gewaardeerd worden als 'agrarische gronden'. De aan wegen en spoorwegen dienstbare onverharde grond valt ook na de uitspraak van de Hoge Raad nog steeds onder 'openbare landwegen' en 'banen voor openbaar vervoer per rail'.

Bijlage 1 **Overzicht gebruikte referentiegegevens**

Tabel B1.1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegeven	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer V01 en CBS	Prijspeil 1-1-2019
Waarde agrarische gronden	ASR vastgoedvermogensbeheer	Prijspeil 1-1-2019
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelsonline.nl	Geraadpleegd op 6 maart 2019 en omgerekend naar prijspeil 1-1-2019
Waarde gebouwd	HHNK	Prijspeil 1-1-2019
Oppervlakte wegen	Top10NL	Dataset februari 2019
Oppervlakte spoorwegen	Top10NL	Situatie 2019
Oppervlakte overige gronden	n.v.t.	Sluitpost
Oppervlakte bouwpercelen	NKN	Situatie 2019
Oppervlakte natuur	HHNK	Situatie 2019
Oppervlakte gebouwd	HHNK	Situatie 2019
Inwonerdichtheid	HHNK	Situatie 2019